Облікова картка ДіР

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0221U103881

Державний реєстраційний номер: 0116U004842

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 26-02-2021

II. Етап виконання ДіР

Номер етапу: 1

Назва етапу: дослідження формування словотвірної структури іменників pluralia tantum від праслов'янського періоду до сучасності на матеріалі, дібраному із пам'яток різних стилів і жанрів XI - поч. XXI ст.

Початок етапу: 01.2016

Закінчення етапу: 12.2020

Вид звітного документа: Остаточний звіт

III. Відомості про виконавця ДіР

Повне найменування юридичної особи (або ПІБ фізичної особи): Запорізький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125243

Місцезнаходження: вул. Жуковського, буд. 66, м. Запоріжжя, Запорізький р-н., Запорізька обл., 69600, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Розмір організації:

Телефон: 380612287508

IV. Відомості про співвиконавців ДіР

V. Відомості про замовника ДіР

Повне найменування юридичної особи (або ПІБ фізичної особи): Запорізький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125243

Місцезнаходження: вул. Жуковського, буд. 66, м. Запоріжжя, Запорізький р-н., Запорізька обл., 69600, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Розмір організації:

Телефон: 380612287508

VI. Джерела, напрями та обсяги фінансування ДіР

Підстава для проведення ДіР: 43 - власна ініціатива (якщо робота виконується з власної ініціативи за кошти виконавця НДР або безкоштовно)

Напрям фінансування: 2.1 - фундаментальні дослідження

Джерела фінансування

7706 - безплатно (договір про науково-технічне співробітництво, тощо)

VII. Відомості про ДіР

Назва роботи українською:

Динаміка афіксальної деривації іменників pluralia tantum

Назва роботи англійською:

Dynamics of affix derivate of nouns of pluralia tantum

Реферат українською:

Об'єкт дослідження – іменники pluralia tantum в українській мові від праслов'янського періоду до сучасності. Мета роботи – здійснити опис розвитку словотвірної структури іменників pluralia tantum від праслов'янського періоду до сучасності. Установлено, що іменники pluralia tantum функціювали в дописемний період, проаналізовано їхню словотвірну структуру. Розкрито динаміку лексико-словотвірних типів множинних іменників в українській мові писемного періоду на всіх етапах її функціювання: давньоруськоукраїнському (XI–XIII ст.), староукраїнському (XIV–XV–XVIII ст.) та новій українській мові. Описано активність давніх і нових словотвірних типів і підтипів, з'ясовано причини розширення словотвірної бази плюративів, залучення до їх творення нових формантів. Особлива увага приділена утворенням із конфіксальними формантами. Констатовано, що постійний розвиток самобутньої й органічної деривaційної підсистеми іменників pluralia tantum був інтенсифікований як тиском системи на впорядкування її елементів, так і внутрішніми законами розвитку мови. Уперше в українському мовознавстві досліджено вагомий фрагмент історії словотвірної системи українського іменника, який разом із іншими історичними дослідженнями такого штибу дасть змогу виявити рушійні сили словотвору. Результати дослідження впроваджено в навчальний процес кафедри української мови Запорізького національного університету, зокрема у викладання дисциплін «Історична граматика української мови», «Сучасна українська мова (морфологія)», «Сучасна українська мова (морфеміка та словотвір)».

Реферат англійською:

The object of research is the nouns pluralia tantum in the Ukrainian language from the Proto-Slavic period to present. The purpose of the work is to describe the development of the word-forming structure of pluralia tantum nouns from the Proto-Slavic period to the present. It is established that the nouns pluralia tantum functioned in the pre-writing period, their word-forming structure is analyzed. The dynamics of lexical and word-forming types of plural nouns in the Ukrainian language of the written period at all stages of its functioning is revealed: Old Russian (XI–XIII centuries), Old Ukrainian (XIV–XV–XVIII centuries) and the new Ukrainian language. The activity of old and new word-forming types and subtypes is described, the reasons for expanding the word-forming base of pluratives, involving new forms in their creation are clarified. Particular attention is dedicated to education with confixal forms. It is stated that the constant development of the original and organic derivational subsystem of pluralia tantum nouns was intensified both by the pressure of the system on the ordering of its elements and by the internal laws of language development. For the first time in Ukrainian linguistics, a significant fragment of the history of the word-forming system of the Ukrainian noun has been studied, which, together with other historical studies of this kind, will make it possible to identify the driving forces of word formation. The results of the research are introduced into the educational process of the Department of Ukrainian Language of Zaporozhya National University, in particular in the teaching of disciplines "Historical Grammar of the Ukrainian Language", "Modern Ukrainian Language (Morphology)", "Modern Ukrainian Language (Morphemics and Word Formation)".

Індекс УДК: 811.1/.8, 811:161.2:81'367.622:001.891

Коди тематичних рубрик: 16.41

Керівники роботи

Власне Прізвище Ім'я По-батькові: Білоусенко Петро Іванович

Науковий ступінь:

Вчене звання:

Ідентифікатор ORCID ID:

Додаткова інформація:

VIII. Наукова (науково-технічна) продукція (НТП)

Назва НТП українською: Динаміка афіксальної деривації іменників pluralia tantum.

Назва НТП англійською: Dynamics of affix derivate of nouns of pluralia tantum.

НТП, яку передбачалося створити:

Причини, через які НТП не було створено:

Отримані результати: виявлення екстра- та інтралінгвальних чинників тиску деривaційної підсистеми іменників pluralia tantum на розвиток і впорядкування її елементів в історії української мови; підготовка наукових статей.

Галузь застосування: освіта; філологія; академічне мовознавство

Реєстраційний номер картки технології:

Опис НТП: • На матеріалі дібраних мовних фактів із пам'яток різних стилів і жанрів української мови від найдавніших часів (XI століття) до сучасності здійснено опис деривaційної підсистеми іменників pluralia tantum. Розкрито умови та причини формування словотвірних та лексико-словотвірних типів у праслов'янський період розвитку української мови за рахунок лексикалізації форм множини. Описано тягліcть процесу формування важливого фрагмента деривaційної підсистеми іменника, розвиток нових словотвірних моделей та функціювання давніх. Показано конкурування словотворчих засобів між собою, тиск системи на впорядкування її елементів. Поясненню змін у словотвірній системі впродовж усієї історії мови має передувати виконання низки завдань, серед яких насамперед є виявлення та вивчення в історичному плані повної номенклатури словотворчих формантів. Уперше в українському мовознавстві описано словотвір іменників pluralia tantum як окрему деривaційну підсистему впродовж усієї історії української мови.

Соціально-економічна спрямованість НТП: Поліпшення якості життя та здоров'я населення, ефективності діагностики та лікування хворих

Вплив НТП на довкілля:

Впровадження НТП: Впроваджено

Практична реалізація НТП

Початок етапу: 01.2020

Закінчення етапу: 12.2020

Споживачі продукції: Заклади вищої освіти

Перспективні ринки:

Характер співробітництва з інвестором

Потрібний обсяг інвестицій, тис. грн.:

Права, що надаються інвестору після завершення роботи:

Наявність бізнес-плану:

Техніко-економічне обгрунтування:

Потенціальний обсяг продажу, тис. грн.:

Очікуваний термін окупності (років):

Додаткова інформація:

IX. Бібліографічний опис

1. Білоусенко П. І., Бойко Л. П. Словотвірні типи іменників pluralia tantum у давній русько-українській мові XI–XIII ст. Філологічні трактати : науковий журнал. Суми-Харків, 2017. Т. 9. № 2'. С. 13–19.

2. Білоусенко П. І. Історичний словотвір іменника на шляху від ілюстративного до пояснювального мовознавства. Українська мова. №1. 2018. С. 38–50.

3. Білоусенко П. І., Бойко Л. П. Словотвірна структура іменників pluralia tantum у староукраїнській мові XIV–XVIII ст. Вісник Запорізького національного університету. Філологічні науки : зб. наук. праць. 2019. № 2. С. 61–77.

4. Білоусенко П. І. Лексико-словотвірні типи нульсуфіксальних дериватів в українській мові XI–XIII ст. (іменники жіночого й середнього роду, плюративи). Мовознавство. 2020. № 5. С. 3–14.

5. Приходько І. М. Логіко-семантичні та функціональні особливості соматизмів у лексичній парадигмі української мови. Філологічні студії : зб. наук. праць. Кривий Ріг, 2017. Вип. 16. С. 208–217.

6. Приходько І. М. Сенсонімічні назви в українській мові. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Філологія. 2019. № 40. Т. 1. С. 88–91.

7. Приходько І. М. Найменування на позначення скелета й кісток в українській мові XI – першої половини XX століття. Вісник Запорізького національного університету. Філологічні науки : зб. наук. праць. 2020. №1. С. 206–217.

8. Рибак К. Б. Найменування податкової сфери в лексичній системі української мови. Вісник Запорізького національного університету. Філологічні науки : зб. наук. праць. 2016. №1. С. 212–218.

9. Рибак К. Б. Найменування податкової сфери у праслов'янській мові. Вісник Запорізького національного університету. Філологічні науки : зб. наук. праць. 2017. №2. С. 215–221.

10. Рибак К. Б. Структура та семантика податкових найменувань у давньоруськоукраїнській мові (XI–XIII ст.). Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького національного університету : зб. наук. праць. Вип. 16. Кривий Ріг, 2017. С. 218–226.

11. Рибак К. Б. Податкові найменування у середньоукраїнській мові XIV–XV ст. (назви загальних податків та зборів). Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Філологічні науки (мовознавство). 2018. № 9. С. 181–185.

12. Рибак К. Б. Лексика на означення податків у пізній середньоукраїнській мові XVI–XVII ст. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Філологія. 2018. № 36. С. 61–64.

13. Рибак К. Б. Структурно-семантичні особливості податкових найменувань в українській мові кінця XVIII – початку XX ст. Слов'янські мови : зб. наук. пр. / редкол.: Ю. В. Кравцова (відп. ред.) [та ін.]. Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2019. Вип. 2 (14). С. 24–32.

14. Рибак К.Б. Податкові найменування в сучасній українській мові. Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Дрогобич. 2020. Вип. 30. С. 57–63.

X. Заключні відомості

Керівник юридичної особи Фролов Микола Олександрович
д. і. н.

Перелік осіб-виконавців

Бойко Лариса Петрівна
(к.філол.н., 10.02.01)

Приходько Ілона Мирославівна

Рибак Катерина Богданівна

Тернова Алла Іллівна

Відповідальний за підготовку облікових документів Книш Тамара Іванівна

Телефон +38 (061) 228-75-63

Реєстратор

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності

